

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Gemeenteraad

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadhuis
Stadhuisplein 1
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
E-Mail
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 20 december 2023
Ons kenmerk Z/22/3357500
Onderwerp Stand van zaken internationalisering

Contactpersoon Laura Platte
Doorkiesnummer 14071

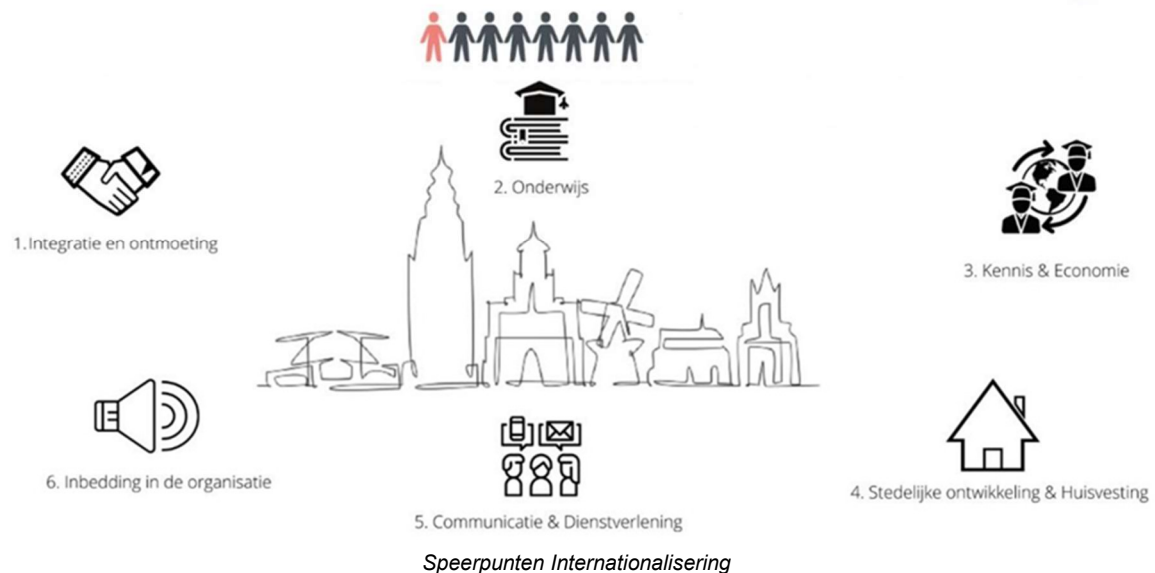
Beste raadsleden,

We willen dat Leiden voor iedereen een fijne plek is om te wonen, werken, leren en leven. Voor geboren en getogen Leidenaren, maar ook de vele internationale Leidenaren moeten mee kunnen doen in onze stad ongeacht de reden van hun komst. Uw raad heeft daarom in 2020 [de visie internationalisering](#) vastgesteld. Leiden koos voor een brede, integrale benadering op internationalisering. Via deze brief willen wij uw gemeenteraad informeren wat we het afgelopen anderhalf jaar hebben gedaan en een doorkijk naar 2024. Deze brief volgt uit het [plan van aanpak en meerjarenplan](#) met prioriteiten waar het stadsbestuur tot en met 2024 aan werkt. De prioriteiten staan genoemd in de raadsbrief van maart 2022 (Z/22/3357500).

Wens om mee te doen

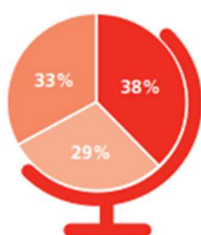
We zien een stijging van het aantal internationale bewoners: arbeidsmigranten, kenniswerkers, statushouders en studenten. In het verbeteren van de verbondenheid tussen internationale en 'lokale' bewoners heeft de gemeente ook een rol. De laatste Stads- en Wijkenquête laat zien dat de wens van internationale Leidenaren is om (meer) mee te doen in en met de stad. Dat is in lijn met de speerpunten van de visie internationalisering (2020) en het meerjarenplan (2021-2024).

Inspelen op de internationale samenleving



De visie is een strategisch kader voor het omgaan met de groeiende internationale bevolking in Leiden. De visie laat zien dat de gemeente zich bewust is van het belang van integratie en sociale cohesie tussen internationale bewoners en de lokale bevolking. Leiden loopt met deze integrale benadering voorop in het land. En wordt door de VNG vaak gebruikt als voorbeeld voor gemeentelijk beleid rondom internationalisering, waarin het streven is alle bewoners, ongeacht hun achtergrond, zich welkom en betrokken voelen. Deze brief is een tussenstand die reflecteert op de inspanningen die zijn geleverd om de doelstellingen uit de Visie Internationalisering te behalen en geeft een doorkijk naar 2024.

In de bijlage vindt u de [factsheet en monitor internationalisering 2023](#): één op de acht Leidenaren heeft een andere nationaliteit dan de Nederlandse en verblijft hier voor korte of langere tijd. Wanneer we het hebben over “internationale Leidenaren” dan verwijzen we naar deze groep inwoners. De visie internationalisering speelt in op veranderende behoeften van een internationaliserende samenleving en tegelijk op kwesties/vraagstukken als gevolg hiervan.



Verblijfsduur internationals Leiden:

- 38%** korter dan een jaar
- 29%** woont er tussen de 1 en de 3 jaar
- 33%** woont langer dan 3 jaar in Leiden



Leiden is al eeuwenlang een stad met inwoners vanuit verschillende landen en culturen. De komende jaren zullen nieuwkomers uit het buitenland, voor even of voor een langere periode, zich blijven vestigen in Leiden. Leiden is een stad in ontwikkeling. De combinatie van kennis, historie en cultuur en de concentratie van talent en kennis, maken dat Leiden een internationale

ontmoetingsplaats is. Een broedplaats voor onderzoek en innovatie. Denk aan het Leiden Bio Science Park en PLNT¹. Om nóg beter te profiteren van alle aanwezige kennis stimuleren wij onderlinge samenwerking tussen onderwijs- en onderzoeksinstituten. Een goed voorbeeld is het samenwerkingsverband Leiden Kennisstad met onder andere Leren met de Stad.

Korte terugblik prioriteiten vastgesteld in 2022

In de vorige raadsbrief (Z/22/3357500) zijn verschillende prioriteiten genoemd, afgeleid uit het meerjarenplan 2021-2024. Hieronder een terugblik per prioriteit.

1. *Het stimuleren van ontmoeting tussen internationale en niet-internationale Leidenaren*

Door o.a. in te zetten op het taalaanbod, bijeenkomsten tussen (inter)nationale studenten te stimuleren en meer deelname aan vrijwilligersorganisaties. Met het stimuleren van ontmoetingen bevorderen we de integratie, vergroten we begrip tussen de diverse gemeenschappen en versterken we de sociale cohesie.

- Meerdere onderzoeken laten zien dat nieuwkomers graag de Nederlandse taal willen leren. Er is in 2022 een volledig overzicht gemaakt van het taalaanbod in Leiden. Dit is o.a. opgenomen in de folder "Welcome to Leiden" die alle internationale Leidenaren ontvangen bij inschrijving op het stadskantoor.
- De stadspartners melden een groeiende vraag naar formeel en informeel taalonderwijs. In reactie hierop subsidieert de gemeente formeel taalonderwijs voor inwoners met een laag inkomen, inclusief internationale (NT1) en niet-internationale Leidenaren (NT2). En investeert ze in organisaties zoals Ekklesia Taalgroep, Taalhuis BplusC, Gilde Samenspraak, VKC de Spiegeling en BuZz om taalondersteuning te bieden. Daarbij zet de gemeente zich nu in voor duidelijke taal. Dat maakt het voor (internationale) Leidenaren makkelijker om de gemeente te begrijpen en te vinden.
- Tijdens het European City of Science jaar konden veel inwoners van Leiden meedoen met de activiteiten. De communicatie was in het Nederlands en het Engels en gaf ruimte voor ontmoetingen tussen Leidenaren. Van de activiteiten van Kennis door de Wijken identificeerde 30% van de bezoekers zich met een niet-Nederlandse culturele achtergrond.
- Op dit moment doet Incluzio onderzoek hoe internationale Leidenaren meer betrokken kunnen worden bij vrijwilligerswerk. Bij de opvang van Oekraïners hebben zelfs meer internationals zich gemeld dan nodig waren.
- In juni 2023 stond Leiden Exposed in de stadsfoyer in het teken van de internationale Leidenaar. De opening van de tentoonstelling met portretten van stadsfotograaf Koen Suidgeest trok internationals en organisaties met internationale Leidenaren als doelgroep.
- Als partner van het Leiden International Centre ondersteunen we de maandelijkse Meet & Mingle bijeenkomsten. We zetten in op meer Meet & Mingles met de Nederlandse Leidenaren. Bij de eerste editie, waar zowel Nederlandse- als internationale Leidenaren konden aansluiten, waren er 120 bezoekers.

¹ PLNT is een organisatie die talent ondersteunt in het ontwikkelen van innovatieve ideeën en ondernemerschap. Ze streven naar een sterke community van changemakers die samenwerken voor positieve impact op de wereld.

- Wat merken Nederlandse Leidenaren van alle initiatieven? Hoe ontmoeten zij hun internationale stadsgenoten? En waarom is die ontmoeting goed en nodig? Van contact met mensen van andere culturen en leren over andere culturen kun je veel leren. Het stelt je in staat om je eigen normen en waarden in een breder perspectief te plaatsen. Dit is van groot belang in onze steeds internationalere stad en wereld. Een paar voorbeelden:
 - Internationale schakelklassen op Nederlandse scholen: Leimundo, Brede School Merenwijk, de Singel en de Viersprong. Deze schakelklassen spelen een belangrijke rol in de integratie van nieuwkomers. Zo kunnen zij doorstromen in het reguliere Nederlandse onderwijs. [Nieuwkomersonderwijs regio Leiden](#)
 - Green Kitchen. Een initiatief tegen voedselverspilling. Een mix van Nederlandse en internationale studenten komen twee keer per maand samen om te koken en te eten.
 - World Kitchen. Een initiatief van Leids Steunloket Migranten. Twee keer per maand koken ze een (gratis) diner voor iedereen die wil. Hierdoor ontstaan samenwerkingen en ontmoetingen tussen Leidenaren. Includio's "werelds koken" is zo'n activiteit.
 - Cultuur biedt mensen van verschillende achtergronden mogelijkheden om hun denkbeelden te uiten, maar ook om elkaar te inspireren en van elkaar te leren. Cultuur leidt tot onderlinge ontmoeting en daarmee onderlinge verbondenheid. Het Leidse cultuuraanbod draagt hieraan bij met o.a. LIFF (Leiden International Film Festival), Leiden Shorts, de X (wereldmuziek) en Wavelength (Leiden Bio Science Park).
 - In Noord ontmoeten Leidenaren in buurthuizen hun stadsgenoten en nieuwkomers. Onder andere Buzz, Includio, buurtbewoners en de moskee organiseren hier activiteiten.

2. Het integreren van de internationaliseringsopgave in de gemeentelijke organisatie

Zodat bij het opstellen van gemeentelijk beleid, participatie en communicatie de internationale Leidenaren als doelgroep worden meegenomen.

- Zo zijn er bij programma Leiden Inclusief, bij de adviesgroep aanpak racisme, internationale Leidenaren betrokken.
- Deelnemers aan de regiegroep internationalisering komen uit verschillende organisatieonderdelen. Door kennisuitwisseling blijft de internationaliseringsinzet up-to-date.
- Maandelijks interviews met internationale Leidenaren op het gemeentelijk intranet om zo te laten zien wie deze bewoners zijn.
- Alles wat met Leiden als internationale stad te maken heeft krijgt een plek op het gemeentelijk intranet. Van uitwisseling van stedenbanden tot de nieuwste cijfers in de monitor internationalisering.

3. Onderzoek naar het aanpassen van de communicatie en dienstverlening richting de internationale samenleving van Leiden.

- In de afgelopen jaren zijn er meerdere onderzoeken gedaan, onder andere hoe de communicatie verbeterd kan worden (zie bijlage).

- Concreet zijn we in 2023 gestart met een international panel en stimuleren we de participatie van alle Leidenaren bij participatieprojecten. Voorbeelden hiervan zijn:
 - de tweetalige tafel bij het stadsgesprek racisme waar circa 50 internationale bewoners aanschoven;
 - de Stads- en Wijkenquête is dit jaar ook tweetalig uitgezet wat mooie inzichten oplevert hoe de internationale Leidenaar de stad beleeft (zie bijlage);
 - bij het Burgerberaad Energietransitie is een tafel voor anderstaligen met een tolk;
 - in de opzet van het participatiebeleid en in de visie dienstverlening zijn de internationale bewoners als doelgroep opgenomen.
- Het meest recente voorbeeld is van de gemeenteraad, namelijk de vragenlijst over de profielschets van de nieuwe burgemeester. Deze is tweetalig uitgezet zodat meer Leidenaren mee kunnen doen.

4. *Het gezamenlijk optrekken en kennisdelen met stadspartners om knelpunten en kansen van internationalisering te ondervangen*

Door dit o.a. te agenderen bij Leiden Kennisstad en het project Internationaal Talent met het Leiden International Centre in te vullen.

- In de discussie over internationale studenten wordt samen opgetrokken met de universiteit, zie technische vragen eerder dit jaar (20230117 SV). Ten aanzien van de landelijke discussie over de groei van het aantal internationale studenten in Nederland, kijken we hier graag naar door de Leidse bril. Het aantal internationale studenten in Leiden valt, afgezet tegen wat we nationaal zien in andere steden, namelijk mee. Leiden behoort in absolute aantallen tot de middenmoot in Nederland (plek 6) en procentueel bekeken staat Leiden in de onderste regionen (plek 10). Wat dan nog inclusief de cijfers voor de Haagse Campus is.
- Er is overleg met DUWO over huisvesting van internationale studenten. Bij het onderzoek naar shortstay beleid worden o.a. het Leiden International Centre en Leiden Bio Science Park betrokken.
- Een belangrijk thema is het aantrekken en behouden van internationaal talent. Dit thema komt terug in de Human Capital aanpak van de gemeente en de Human Capital agenda van het Leiden Bio Science Park. Zoals het opzetten van een internationale expeditie Leerkracht door Technolab.
- Het gebrek aan huisvesting staat op gespannen voet met het streven om internationaal talent aan te trekken. Meer internationaal talent resulteert in nog meer druk op de huizenmarkt. De beperkte beschikbaarheid van betaalbare huisvesting maakt het invullen van essentiële vacatures moeilijker. Het zorgt ook voor een sterke vermindering van de aantrekkingskracht van de stad. Binnen de Human Capital aanpak van de gemeente zijn we ons bewust van dit dilemma. In samenwerking met de afdeling Burgerzaken, het Huurteam en Universiteit Leiden organiseert de gemeente sinds september 2022 een *warm welkom* voor internationale studenten (zie bijlage). Dit jaar is daar een [videoreeks](#) aan toegevoegd met tips om goed te kunnen landen in Leiden.
- De jaarlijkse [monitor internationalisering](#) wordt sinds 2020 opgesteld en breed gedeeld met onze stadspartners én organisaties met een internationale achterban. In de monitor staan cijfers over de internationale Leidenaren, onder andere over: wie zijn het, hoelang blijven ze hier en waar komen ze vandaan,

- In november 2023 was de eerste conferentie Internationaal onderwijs van het Leiden Education Fieldlab (LEF). Hier werden ervaringen gedeeld tussen de verschillende (internationale) scholen zoals TISA, International School Leiden, Leimundo en Elckerlyc.
- Op 23 november dit jaar was het jaarlijkse sportcongres met een workshop over Internationalisering voor Leidse sportorganisaties. Waar liggen kansen voor Leidse sportclubs voor het bereiken van nieuwe doelgroepen? Verbeterde toegang tot sport voor internationale Leidenaren draagt bij aan hun integratie in de samenleving. Ook kan het contact tussen alle Leidenaren hierdoor verbeteren.
- Internationale Leidenaren die zich inschrijven bij Burgerzaken krijgen een visitekaartje van WorkinNL. Dit bevat een link naar de website met informatie over (rechten bij het) werken in Nederland. We geven dit aan mensen die zich in Leiden vestigen vanuit het buitenland en die zich bij de RNI-balie melden.

5. De begeleiding van de doorontwikkeling van het Expat Centre naar een Leiden International Centre

Zodat alle internationale Leidenaren gebruik kunnen maken van de dienstverlening en er meer bijeenkomsten zijn waar stadsgenoten elkaar ontmoeten.

- Sinds 1 januari 2023 heeft deze organisatie een nieuwe naam: Leiden International Centre (LIC). De informatie is voor alle internationale Leidenaren van toepassing.
- Het LIC is een belangrijke link naar de internationale bewoners en daarmee voor de binding met Leiden. De Meet&Mingle is letterlijk de plek voor ontmoetingen tussen Leidenaren.
- Het LIC als expertisecentrum helpt de gemeente en andere partners zoals het LBSP rondom vraagstukken over internationalisering. Vanuit hun expertise zet het LIC zich in op het aantrekken en behouden van talent. Ook adviseert het LIC bij de Human Capital Agenda van de gemeente en die van het LBSP.
- Leiden is een stad van internationale kennis en historische cultuur. Dat laten we ook op Europees niveau zien. Zo maken we onze stad interessanter voor internationaal talent. Door Leiden meer Europees te profileren als innovatieve internationale stad van kennis en cultuur versterken we de positie van de stad in de strijd om talent.

6. Overige inspanningen

De ambtelijke capaciteit van 1.0 fte wordt ingezet om aan te sluiten bij gemeentelijke opgaven als Leiden Inclusief, social impact, programma dienstverlening en gelijke kansen. Daarnaast op het aanjagen, coördineren en uitvoeren van bovengenoemde activiteiten. Ook was er inzet op:

- De stedenbanden Oxford, Torun en Nagasaki. Het 35-jarig bestaan van de stedenband met Torun zorgde in 2023 voor veel uitwisseling. Dit soort uitwisselingen verbeteren samenwerking op het gebied van cultuur, kunst, welzijn, sport, onderwijs, bestuur en politiek tussen de steden en draagt zo bij aan wederzijds begrip. Dit zorgt voor versterking van de banden tussen Nederland en Polen als EU-lidstaten, en tussen Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Japan. Het hebben van stedenbanden kan ook bijdragen aan het gezamenlijk realiseren van projecten en het aanvragen van Europese subsidies om Leidse ambities te realiseren (op het gebied van bijv. CO2-reductie, het vergroten van de biodiversiteit etc.).

- Er zijn twee internationale scholen geopend in Leiden in 2022: International School Leiden en TISA. Er is aandacht voor de verbinding en kennisdeling tussen de internationale scholen en de reguliere Nederlandse scholen. Zo doet Leiden International School mee met de Leidse schooltuinen.

Doorkijk naar 2024 – Evaluatie en borging internationalisering

Met het oog op het beleidsakkoord 'Samen leven in Leiden' en onze geschiedenis als gastvrije stad voor iedereen, willen we het versterken van de verbinding tussen alle inwoners graag voortzetten. Het samenleven in een internationale stad vraagt namelijk wat van de internationale nieuwkomers én de Leidenaren die hier al langer wonen. Dat vraagt om gemeentelijk beleid en dienstverlening die aansluiten bij de behoeften van deze inwoners en de uitdagingen die de toenemende diversiteit met zich meebrengt. De uitvoering van de visie internationalisering is tot en met 2024 vastgelegd in het meerjarenplan. Dit betekent dat we volgend jaar een evaluatie opstellen en een voorstel doen hoe we de inzet op de internationalisering van de stad kunnen voortzetten. In de evaluatie gaan we ook kijken of we de termen internationalisering en internationals blijven gebruiken, omdat hierbij meestal aan kenniswerkers wordt gedacht terwijl de groep veel breder is.

Alle genoemde prioriteiten bieden ruimte voor verdere ontwikkeling. Daarom continueren we onze inzet hier komend jaar op. Naast het opstellen van de evaluatie en borging liggen in 2024 de accenten op:

- Taalbeleid. De gemeente Leiden volgt de landelijke richtlijn om in het Nederlands te communiceren. Met 13,1% internationale Leidenaren zien we echter in meerdere onderzoeken terugkomen dat er behoefte is aan anderstalige communicatie. Komend jaar gaan we daarom een voorstel doen hoe hiermee om te gaan. Er zijn al voorbeelden waar we tweetalig communiceren zoals het onderzoek naar de Sleutelpas, de vragenlijst van de gemeenteraad voor een nieuwe burgemeester en de oproep voor deelname aan het international panel.
- Benutten van het International Panel. Met als doel het versterken van de verbinding met de internationale gemeenschap in Leiden is er een International Panel opgericht. Dit panel fungeert als een belangrijke schakel tussen de gemeente en haar internationale inwoners. En helpt bij het beter begrijpen van de behoeften en belangen van de internationale gemeenschap.
- Borging van Leiden International Centre vanaf 2025 met de partners: Universiteit, LUMC, Leiden&Partners, regiogemeenten en LBSP.
- Het stimuleren van ontmoeting tussen internationale en niet-internationale Leidenaren. Door deelname van internationale Leidenaren aan projecten van de gemeente, maar ook door stadspartners te verbinden met deze doelgroep.

Wij hopen dat u met deze brief meer inzicht heeft gekregen in de inzet van de gemeente op het gebied van de internationalisering. Bij de raadsbijeenkomst "Kennisstad" op 11 januari, gaan we graag met u in gesprek over de mogelijkheden van het verbinden van (inter)nationale Leidenaren met elkaar en met de stad.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester,



Bijlagen:

- Factsheet internationalisering 2023
- Overzicht onderzoeken internationalisering
- Resultaten stads- en wijkenquête - internationalisering
- Warm welkom internationale student